

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quæ personæ teneantur decimas soluere. punct. 11

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

perum comprehendendi non debet feudum antea iam datum, etiam mortuente ultimo possessore. Et ratio est efficaciam illa bona etiam mortuente ultimo possessore non censentur sub dominio vestri Episcopi, neque ad Episcopum pertinere, quousque ipse eas acceptet, & per acceptationem in suis bonis incorporentur, vt tradit Panor. cum aliis, in c. vt super, de rebus Eccles. non alienand. Ergo antequam acceptet potest in feudum dare: in hoc enim non alienat bona Ecclesie, sed iam alienata non vult ea acceptare, neque mensur Episcopi appropriare, grauis tamen causa debet vigere, vt licite hoc fiat, licet sine illa factum teneat. Sed hoc latius examinauimus, cum de alienatione bonorum Ecclesiasticorum habetur sermo.

PUNCTUM X.

Quibus personis Ecclesiasticis iure communi debeantur decimae.

- 1 Clerici beneficiati debentur decimae.
- 2 Religiosi, aliisque clericis non beneficiati non debentur decimae iure communi; bene tamen ex privilegio.
- 3 An teneantur parochiani sustentare beneficiatum, si decimae, quas soluant, alteri sunt applicatae? Proponitur dubitandi ratio.
- 4 Nulla est applicatio decimarum facta loco pio, si beneficiatus congruam non habet.
- 5 Qui beneficium per vicarios inseruit, tenetur eis debitam sustentationem tribuere.
- 6 Casu quo pensionarius beneficiato non tribuat sufficiens stipendium, non tenentur parochiani duplicatas decimas soluere.

Tempore nascentis Ecclesie omnia erant communia, ac prout ceteri clericorum decimae debita erant, quas Episcopus inter eos pro qualitate, & mensura laboris, ac necessitatibus impendebatur: ita colligitur aperte ex cap. peruenit, cap. omnes, de iust. iur. 16. quae 1. 7. & in c. 1. huius causae, & quae sit Gregor. Decimas sub manu Episcopi fore censemus, vt ille qui ceteris praesertim, omnibus iuste distribuat. Post factam vero distinctionem parochiarum, & signatis clericis qui ibi ministrant, etiam Episcopo simul cum clero decimae debentur, vt constat ex cap. quoniam de Decimis, cap. conueniente, de officio Ordinarii. & docet Panor. & doctores communiter, in c. cum contingat de Decimis num. 7. Ratio quare Episcopis, & Clericis debeantur, est quia omnes ij ministrantibus spiritualia debeant ergo temporalia merere; iucellus vero temporis, & crescente numero decimarum pluribus Clericis sunt applicatae, aliis titulo spirituali, & Ecclesiastico, hoc est ratione beneficii, aliis vero ex gratia, & privilegio, vel stipendio pro obsequio. At qui titulo spirituali decimas exigunt, etiam si parochi non sint, quia officium spirituale exercent, & aliquo modo ad cultum diuinum concurrunt, de iustitia habent ius exigendi decimas. Nam decimae non solum dantur Clericis; eo quod Sacramenta ministrant, sed etiam quia ex officio deputati sunt ad diuinum cultum, cap. ex parte 2. de Decimis. Ergo Clerici, quibus beneficium Ecclesiasticum concessum est, ius habent exigendi decimas, illisque de iustitia debentur. Non enim laici tenentur solum alere ministros, qui sibi sacramenta ministrant, sed etiam omnes eos, quos Ecclesia iudicauerit conuenientes ad diuinum cultum, & sacrificium, & orationes offerendas, quique speciali titulo, & obligatione sint ad illud officium destinati. Cum ergo omnes clerici beneficiati ratione beneficii hanc obligationem habeant, & ad hoc munus sunt deputati; effectus sane eis decimas de iure, & de iustitia debentur, Ecclesie taxatione posita, & ita laici, & eruditae probat Suar. cap. 28. n. 12. & cap. 29. n. 4.

Ex quo sic religiosis iure communi decimas non debentur, neque aliis clericis, qui beneficium Ecclesiasticum non habent; quia non sunt ab Ecclesia deputati, vt proprii illius ministri; sed ex deuotione, vel voto populo Christiano inseruiunt. At ex privilegio eis saepe decimae applicantur, & aliquando cum obligatione exercendi aliquod spirituale ministerium; & tunc sine dubio eis decimae debentur ex iustitia; quia Ecclesia ius quod habet ad illa exigenda transfert in religiosis, si quidem ipsi iuris sunt capaces. Cum ergo Ecclesia ex iustitia decimae debeantur posita taxatione, etiam religiosis, in quos hoc ius translatum fuerit, debentur debent, vt ex Panor. tradit Suar. supra in fine. Poterunt tamen huiusmodi clerici, & religiosi praescriptione acquirere ius exigendi decimas, ita Rebuff. q. 13. num. 63. Gualter. tract. de decimis, cap. 21. num. 6. Primum si Ecclesiam parochialem, vel beneficium acquirant; cui decimae sunt annexae. Possunt enim acquirere, si quidem sunt capaces. Et ad aures, de praescriptionibus Requiritur tamen titulus coloratus quia beneficium sine institutione canonica possideri bona fide non potest. Lessius lib. 2. cap. 6. dub. 10. Ad cuius praescriptionem triennis possessio pacifica sufficit, modo simonia non interueniat, ex reg. cancellaria. 33. vt supra dictus author cum

Rebuffo, & Nauarr. lib. 3. consil. 40. & 42. de praebendis affirmat. Secundo possunt praescribere ius exigendi decimas consuetudine, & possessione bona fide continuata, quae nullo modo potest esse, nisi praesumant aliquid sibi privilegium fuisse concessum. In foro tamen extremo ita adesse praesumitur, quoties decimae exiguntur a tempore immemoriali; & tunc quidem religiosi, & Clerici non tam decimas praescribunt in vi possessionis, quam in vi tituli praescripti. Vide quae supra diximus de laicis.

Sed est dubium, an clericis beneficiatis debeantur decimae a populo, si aliis sunt applicatae, & mercenariis, si beneficiatus non det sufficiens stipendium ad sustentationem?

Pro cuius solutione suppono saepe saepius contingere parochianos abundantes decimas soluere, quibus optime possent ministri sibi inseruientes sustentari. Sed quia a Romano Pontifice applicatae sunt canonicarum, vel alteri pio loco, & saepe laicis, ea de causa cogitur clericus eis inseruiens tenui stipendio viuere. Ex quo fit vt bene dicit Lessius. lib. 2. cap. 39. num. 17. in fine. cum viri idonei nolunt tam tenui stipendio onus subire, saepe indocti, & improbi, qui alia ratione viuere nequeunt, praeficiuntur. Non enim quaerunt, qui maxime populo videantur profuturi, & minus optime administraturi, sed qui minimo stipendio velint seruire. Hinc prohi dolor multis in locis tanta animarum clades. Quod ergo quaeritur, est, An parochiani teneantur iis clericis sibi inseruientibus prouidere, vel ex oblationibus, aut aliis rebus, vltra decimas quas soluant?

Respondeo, & dico primo applicationem decimarum factam cuiuslibet etiam pio loco, vel religioso per modum pensionis, aut quomodocumque esse nullam, si beneficiatus praeter debita sustentationem, ita Suar. lib. 1. c. 15. a n. 7. Ratio est; quia Pontifex non est omnium decimarum dominus, sed dispensator. Estet autem iniqua dispensatio decimarum, quae beneficium debito stipendio priuaret, & veller gratis inseruire. Quocirca non obstante tali applicatione tenetur de iustitia pensionarius beneficium congruenter sustentare. Quod si ille ob penuriam cogi non possit, ipsemet Pontifex tenetur decimas ab illo auferre, vel huic beneficiato pensionem, vel aliud beneficium applicare, aut ex aliis bonis cum sustentare; ipse tamen beneficiatus nullo modo tenetur beneficium relinquere, etiam si sciens eius penuriam accepisset. Teneretur tamen inseruire etiam gratis, si sciens beneficium accepisset, ita Suar. cap. 15. n. 7. Mihi tamen videtur contrarium dicendum non teneri inseruire, etiam si sciens accepisset, quia Ecclesia non intendit obligare neminem ad gratis inseruiendum, neque beneficium tenere reputatur beneficium, cap. u. cui. 19. de Praebendis. in 6. & probat Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 31. n. 169.

Dico secundo, Beneficiatus, qui per se beneficium non inseruit, sed per vicarios, tenetur eis debitam sustentationem tribuere, quia sub hoc onere decimas recipit. Quod si beneficiatus non tribuat poterunt parochiani decimas denegare beneficiato, vt vice curato tribuatur debita sustentatio: in hoc enim partes gerunt ipsi curati, & adimplent obligationem, quam ipse debet adimplere, similiter etiam pensionarius decimas recipiat abundantes, & parochi insufficientes ad sustentationem relinquuntur, poterunt parochiani detrahere pensionario decimas, & curato applicare; quia illa applicatio decimarum iniusta fuit, & contra debitum ordinem ea in parte, qua parochus debito stipendio defraudatur, ac prout nulla: sic colligitur ex supradictis Doctoribus. Neque in hoc inuenio difficultatem aliquam momenti.

Dico tertio, casu quo pensionarius non relinquat beneficium sufficiens stipendium, & Papa ex aliis bonis non prouideret, neque ipsi parochiani possent ex decimis detrahere, vt beneficiato tribuant, nullo modo tenentur parochiani beneficiato alias pensiones, vel decimas tribuere, ita Cinnari. lib. 1. var. cap. 17. num. 3. circa finem. Lessius lib. 2. cap. 39. dub. 4. n. 17. Suar. cap. 15. n. 10. Ratio est, quia populus pro ministerio sibi exhibito solum tenetur vnas decimas tribuere. Ergo satisfacit suae obligationi, neque tenetur duplicatum stipendium dare, est forte culpa pensionarij, vel Pontificis ad manus parochi non perueniat; populus enim ipse non grauat parochum, sed Pontifex qui male decimas applicauit, vel pensionarius qui ita videns decimas exigit non relinquens parochi sufficiens stipendium, atque aded penes illos erit obligatio, & non penes populum. Et hinc a fortiori constat populum non habere obligationem sustentandi vicarium, si decimas integre soluit parochi; quia tunc non grauat populus vicarium, cogens eum gratis inseruire. Parochus enim est qui vicarium grauat, & cum eo pacifitur de obsequio praestando non exhibendo ei debitum stipendium.

PUNCTUM XI.

Quae personae teneantur decimas soluere.

- 1 Baptizati quicumque sint debent decimas soluere.
- 2 Quae pauperes fideles baptizatos ab hoc delicto excuset.

3 Clerici

- 3 Clerici, & religiosi solvere decimas debent.
- 4 Ex quibus bonis hi decimas solvere teneantur.
- 5 Quis dicendum de hereditate sita in Ecclesia sancti Michaelis donata parochio, vel Ecclesia sancti Petri, cui debeantur decimae? Proponitur dubitandi ratio.
- 6 Si parochio titulo seculari; vel spirituali donentur, debentur decimae sicut antea.

Personae, quae ad soluendas decimas obligari possunt, in duplici sunt differentia, aliae sunt laicae, aliae Ecclesiasticae. Omnes ergo cuiuscumque status, ac conditionis sint, modo sint baptizati tenentur debito decimarum, ut manifestè constat ex cap. ex transmissa de Decimis: ibi omnes fideles. Notanter dixi baptizati, ut inuouarem Cathaecumenos, Iudaeos, aut quoscumque alios non baptizatos, nisi forte sint ex patribus Christianorum, non teneri solvere decimas; quia est praecipuum Ecclesiasticum, quod in ipsos cadere non potest. Poterat autem Ecclesia eos cogere ut ministros necessarios ad praedicandum, & docendam fidem, annunciamdamque veritatem, & baptizandum alerent, quia hoc iure naturae, & ex praecipuo diuino debent praestare, cum ex praecipuo diuino teneantur fidem recipere, & consequenter ex illomet praecipuo sustentate ministros, qui necessarii sunt, ut illam recipiant. Ecclesia tamen nunquam hac potestate utitur, sed gratis remittit, & à baptizatis iam exigit sustentationem, ut bene aduertit Suar. lib. 1. cap. 16. n. 12.

Difficultas autem est, an fideles ratione paupertatis ab hoc debito excusentur? Et quidem si necessitas sit extrema, nulli potest esse dubium, cum tunc omnia sint communia. Si vero solum grauis sit quod illis solutis non habeat necessaria ad congruam sustentationem personarum, & familiae, sed debet postea mendicatio illas postulare, affirmat Suar. tract. 2. l. 1. c. 16. num. 16. & 18. cum Innocent. in cap. licet, de censibus, durante illa necessitate non teneri solvere; et si probabiliter timeret non esse remittendam decimam; si manifestet, non teneri manifestare: si certus est de sua necessitate. Ratio est, quia praecipuum de soluenda decima Ecclesiasticum est. Non ergo credendum est obligare cum tanto rigore, ut pauperes non habentes congruam sustentationem sibi, & familiae suae, obliget; praecipuum cum antiquo iure pars decimarum, & fructuum Ecclesiasticorum applicata erat pauperibus, & licet modo cum aliis confusa sit; tamen clerici tenentur ex suis redditibus eos alere. Ergo possunt ipsi sibi decimam illam partem retinere, quam debebat eis parochus tribuere. Et confirmo. Debitot differre postea solutionem debiti, dum ipse, vel sua familia in graui est necessitate, ut latè diximus in mar. 4. de re substitutione, disp. ult. imo ibi probauimus non solum non teneri tunc debitum soluere, sed ipsum debitum extingui, si durante necessitate teneri diues elemosynam facere. Ergo teneri donare. Ergo egenus suo proprio iure utitur, dum rem ipsam consumit. Adde in graui necessitate, sicut in extrema omnia videntur communia esse. Quae omnia supra dicto loco probata sunt, & à fortiori videntur procedere in hoc debito decimarum, cum solum hoc debitum ex praecipuo Ecclesiastico, & non iure naturae debeatur.

Quoad personas Ecclesiasticas attinet. Respondeo clericos omnes, & religiosos teneri decimas solvere; habetur cap. 2. de Decimis, ibi clericos illos, qui à clericis spiritualium ministeriorum labores accipiunt, decimas eis debere; & ita sentit Hostien. Antonin. Abbas, Henricus Couart. Gutier. & alij relati à Suar. lib. 1. cap. 17. num. 21. De religiosis constat ex cap. nuper, cap. ex parte, cap. de cetero, aliis de Decimis. Ratio est; quia clerici, qui parochi non sunt, tenentur sacramenta recipere à parochio proprio, et sic parochus obligatus est sacramenta administrare ex officio; quae est ratio, ob quam laici decimas solvere tenentur.

Bona autem ex quibus haec decimae solui debent, probabile est esse possessiones Ecclesiasticas: Haec enim videntur esse titulo spirituali donata; & in numero decimarum computantur. Non ergo ex illis decimae solui debent. Et ita est consuetudo, & secundum hanc sensum explicatur optimè cap. 2. de Decimis, ubi in priori parte dicit Pontifex nouum esse, ut clericis decimas exigant, hoc est insolitum, & praeter esse clericos à clericis exigere decimas ex illis rebus, quae titulo clericali habent, ita Suar. supra, n. 23. qui etiam addit non teneri soluere ex lucris acquisitis titulo spirituali, imò nec temporalibus, quia non est in vlu.

Vnde fit obligatio hanc cadere in fructibus hereditariis, quae sibi titulo patrimonij, legari, aut donatione concessa est; quia cum clerici, etiam ut tales sunt, recipere debent aliquid sacramenta, pastoralemque debeant recognoscere, efficitur sanè de his rebus, sicut & laici debent decimas soluere. Exciipiuntur tamen parochi, & à fortiori Episcopus: nam licet parochi Episcopo tanquam proprio pastori, & Episcopus Pontifici iure Ecclesiastico obligari possint ad soluendas decimas, saltem ex redditibus temporalibus, si quidem indigent, ut sibi spiritualia ministrantur, & de facto Episcopus regit parochos,

& Pontifex Episcopos, non tamen ius eis imposuit huiusmodi obligationem: eaque de causa exempti sunt, ut tenet Rebuff. tract. de decimis, quest. 5. num. 5. Suar. cum aliis lib. 1. cap. 17. num. 18. & seq. Lessius lib. 2. cap. 39. n. 28. nisi forte praedia sint in alienis Ecclesiis, quibus solitum erat decimas solui.

Solum relinquunt dubitatio de hereditate donata parochio, vel Ecclesiae, v. g. Sancti Petri. An, inquam, teneantur decimas soluere Ecclesiae S. Michaelis in qua hereditas sit, & cui decimas soluere confuevit? Ratio difficultatis est: quia res cum suo onere transit, neque potest aliter alienari, aut donari; & in praesenti casu est textus expressus in c. si quis laicus, vel clericus, 16. quest. 1. ibi: si quis laicus, vel clericus, vel vtriusque sexus persona proprietatis suae loca, vel res alicubi dare delegauerit, decimarum prouentum priori Ecclesiae legitime assignatum inde abstrahere nullam habeat potestatem, quòd si facere tentauerit, talis traditio irrita proferat dicitur, & ipse ad emendationem Ecclesiasticae coartetur censura. Item habetur in c. Ecclesiae, & dubus seq. eadem causa, & quest. ubi prohibetur, ne Ecclesiae antiquius decimas prouentur ob nouas aedificatas, & constructas. Et dicitur ergo parochum Episcopum, vel Ecclesiam S. Petri teneri soluere decimas Ecclesiae S. Michaelis, cui solebant decimae solui ex hereditate sibi deno applicata; aliis neque res cum suo onere transit, & via aperitur maxima, ut graue detrimentum Ecclesiae patiantur, neque redditus habeant ceptos. Item in c. Ecclesia 16. q. 1. Dicitur, Ecclesiae antiquius constitutae nec decimas, nec vlla possessione prouentur, ita ut nouis oratorijs tribuantur, confirmat id ipsum textus in cap. quicunque eadem causa, & quest. Et ita hanc sententiam iucetur Abba. cap. nuper, & c. 2. de Decimis, num. 6. Rebuffus, quest. 5. num. 20. Couart. lib. 1. cap. 27. num. 8. secundo. Gutier. lib. 1. q. 9. canon. cap. 21. n. 54. fauet glossa in cap. 1. de censibus, vers. nullo onere.

Dicendum vero est dupliciter haec praedia posse relinqui parochio, vel Episcopo, aut more laicorum, & titulo temporalis; ita ipsi parochio quatenus persona quaedam particularis est, relinquatur, & non ratione officij. Et secundum hanc rationem relinqui certum est debere decimam Ecclesiae, in qua sita sunt, ut tradit Couart. Gutier. supra, & D. Thom. quest. 87. art. 4. ad 1. & Suar. cap. 17. num. 16. Fagund. de quibus Ecclesiae praecipuo, lib. 1. cap. 7. num. 8. Et efficaciter probatur rationibus supra dictis, quae etiam probant parochum habentem aliqua praedia ratione patrimonij, aut titulo saeculari donata, ex quibus Ecclesiae, cui praeficitur, parochos soluere decimas confuevit: teneri, inquam, postea decimas ex illis soluere, si forte ipse decimas non recipit, aut si non recipit, integrè teneri eam partem donare aliis, quae illis competunt; quia res cum suo onere transit, ita supra dicti Doctores.

Dices. Ergo nulla est differentia inter parochum, & alios simplices clericos; si quidem omnes tenentur de bonis titulo saeculari donatis soluere decimas; non vero de Ecclesiasticis, hoc est de bonis datis ratione beneficii. Respondeo esse magnam differentiam: nam simplex clericus semper teneri decimam horum bonorum integrè soluere, parochos autem saepe nullam; quia forte sine omnes decimae debentur illius parochiae, vel saltem magna illarum pars. Vnde ferè nunquam integrè decimam soluit.

Deinde parochus non obligatur soluere decimas debito personali, id est, cadente super personam, quia exemptus est à decimis, sed debito reali, hoc est ratione rei possessae, quae secum trahit illud onus. Quòd si praedia residentia intra terminos Ecclesiae S. Mich. titulo spirituali donata sunt parochio S. Petri, videtur etiam dicendum cum communi sententia debere decimas propter praedicta capita, quia res cum suo onere transit. Maior tamen est dubitatio, quando relinquantur non parochio, sed Ecclesiae, & sicut quasi patrimonium illius Ecclesiae, an tunc debeantur decimae Ecclesiae, in qua sita sunt, & cui solebant decimas soluere? Video affirmatum esse à supra dictis doctoribus eisdem cap. & rationibus. Nihilominus tamen Suar. supra, num. 29. & 31. cum Caier. Soto, & Aragon. quibus patrocinatur D. Thom. 2. 2. quest. 87. art. 4. ad 1. iudicat esse probabilem ex praediis donatis Ecclesiae in sustentationem ministrorum illius, non teneri soluere decimas alteri Ecclesiae, in qua sita sunt; quia in cap. quest. 16. quest. 1. dicitur Episcopos, & Abbates non debere decimas ex propriis praediis, hoc est, ex praediis relictis, non sibi, sed suis Ecclesiis, ut constat ex illis verbis, De agris, & vineis, quae ad suum, & fratrum stipendium habent. Et ita haec videtur esse exceptio à communi regula. Neque mihi displicet haec limitatio, quoniam uis videam reatum, dicto cap. quest. non esse Pontificis, neque Concilij generalis approbati, sed credo consensu sine approbatione esse, nisi casu, quo graue detrimentum Ecclesiae sequeretur, in qua praedia sita sunt, quia tunc per Episcopum conueniebatur impedire, ne decimae tollerentur. Sic Caieranus, Sotus, Arag. & Suar. supra.